

unicef
for every child

©UNICEF/UN062313/Batbaatar

Okulların Yeniden Açılması için Çerçeve

Haziran, 2020

COVID-19 pandemisine cevaben küresel olarak okulların kapatılması, çocukların eğitimi, korunması ve refahı için benzersiz bir risk oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres geçtiğimiz günlerde hükümetleri ve bağışçıları en marjinal olanlar da dâhil olmak üzere tüm çocuklar için eğitime öncelik vermeye çağırdı ve uzaktan öğrenmeyi güçlendirmek ve okulların yeniden açılmasını kolaylaştırmak hususlarında hükümetlere destek sağlamak amacıyla Küresel Eğitim Koalisyonu kuruldu.

Okulların kapanmasının hastalık bulaşma riski üzerindeki etkisini ölçmek için henüz yeterli kanıtımız olmasa da okul kapanmalarının çocukların güvenliği, refahı ve öğrenmesi üzerindeki olumsuz etkileri iyi belgelenmiştir. Eğitim hizmetlerini kesintiye uğratmanın ekonomiler ve toplumlar için eşitsizliğin artması, sağlık alanında daha kötü sonuçlarla karşılaşılması ve sosyal bütünlüğün azalması gibi ciddi ve uzun vadeli sonuçları da bulunmaktadır. Birçok ülkede virüs yaygınlığına ilişkin veriler eksiktir ve karar vericilerin değerlendirmelerini eksik bilgi ve belirsizlik bağlamında yapmaları gerekecektir. Ulusal hükümetler ve paydaşlar, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede belirtildiği gibi, her çocuğun eğitim, sağlık ve güvenlik hakkını desteklemek ve korumak için eş zamanlı olarak çalışmalıdır. Çocuğun üstün yararı her şeyden önde tutulmalıdır.

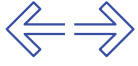
Ülke liderleri izolasyon sürecini gevşetmeyi her düşündüklerinde zor ve belirsiz ödünleşmelerle boğuşmaktadırlar. Bu çerçeve, genel halk sağlığı ve eğitim planlama süreçlerinin bir parçası olarak okulların ne zaman yeniden açılacağı, ulusal hazırlıkların desteklenmesi ve uygulama sürecine rehberlik edilmesi konularında karar verme sürecini bilgilendirmeye hizmet eder. Yerel koşullara yanıt vermek ve her çocuğun öğrenme, sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için durumun bütünsel bir yaklaşımla ele alınması ve devamlı bir şekilde adaptasyon sağlanması gerekmektedir.

Neden okulları tekrar açmalıyız?

Sınıfta gerçekleşen öğretimin aksaması çocuğun öğrenme yeteneği üzerinde ciddi bir etkiye sahip olabilir. Ötekileştirilmiş çocuklar ne kadar uzun süre okula gitmezlerse, geri dönme olasılıkları da o kadar az olur. En yoksul hanelerden gelen çocukların ilkokuldan ayrılma olasılıkları, en zengin hanelerden gelenlerden neredeyse beş kat daha fazladır. Okul dışında olmak aynı zamanda gençlerin hamilelik, cinsel istismar, çocuk evlilikleri, şiddet ve diğer tehditlere maruz kalma riskini artırır. Ayrıca, uzun süreli okul kapanmaları, okulların sağladıkları bağımsızlık kazandırma, okul beslenmesi, ruh sağlığı ve psiko-sosyal destek gibi temel hizmetleri aksatmakla beraber akranlarla etkileşimin azalmasına ve rutinin bozulmasına sebep olarak stres ve kaygıya neden olabilir. Bu olumsuz etkiler özellikle çatışmadan etkilenen ülkelerde yaşayan, göçmen olan, zorla yer değiştiren, ötekileştirilmiş çocuklar için önemli ölçüde yüksek olacaktır. Okulların yeniden açılmaları, öğrencileri, personeli, öğretmenleri ve onların ailelerini korumak için tüm makul önlemler alınarak gerçekleştirilmeli, güvenli olmanın yanı sıra her ülkenin COVID-19 ile ilgili genel sağlık müdahalesiyle de tutarlı olmalıdır.

Okullar ne zaman ve nerede açılacak? Hangi okullar yeniden açılacak?

Okulların yeniden açılmasının zamanlaması, çocuğun üstün yararı ve genel halk sağlığı durumu tarafından yönlendirilmeli, ilgili fayda ve risklerin değerlendirilmesine dayanmalı ve eğitim, halk sağlığı ve sosyo-ekonomik faktörler de dâhil olmak üzere sektörler arası ve bağlama özgü kanıtlarla da desteklenmelidir. Bu analiz, aynı zamanda, risk azaltma önlemlerinin önceliklendirilmesine yardımcı olacaktır. Karar alma ulusalı paydaşlarla birlikte yapılmalıdır ki eylemler ayrı ayrı her bir yerel bağlamın analizine dayandırılabilir.

Yeniden açılma kararları, ülkelerin, okulların, öğretmenlerin, öğrencilerin ve toplulukların, okulların kapanmasıyla ve salgınla nasıl başa çıktıklarına ilişkin kritik bilgilerin hızlı bir şekilde toplanmasını gerektirecektir. Okul yöneticileri ve yerel liderlerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin cevaplayacağı hızlıca yanıtlanabilen anketler bu bilgilerin sağlanmasına yardımcı olabilir. Ardından, karar vericiler, okulları yeniden açmanın sebep olacağı risk faktörlerine mukabil sınıf temelli öğrenmenin uzaktan öğrenme karşısında sahip olduğu faydalara özellikle eğilerek ve okula devam etme ile ilişkili enfeksiyon riskleri hakkındaki kesin olmayan kanıtlara dikkat çekerek her iki bağlamda da öğrenme ve refahın nasıl desteklenebileceğini değerlendirmelidir.

- Küçük yaştaki çocuklar için oyun temelli öğrenmede ve temel becerilerin oluşmasında öğretmen ile doğrudan etkileşimin önemi gibi konuların farkında olarak, ilgili öğrenme çıktıları için (temel, aktarılabılır, dijital, işe özel) sınıf öğretimi ne kadar gereklidir?
- Yüksek kaliteli uzaktan öğrenme (ilgili öğrenme çıktıları, yaş grupları ve marjinal gruplar için) ne kadar yararlanılabilir ve erişilebilir durumdadır?
- Bakım verenlerin üzerindeki ev ile ilgili baskılar ve diğer bağlama özgü faktörler değerlendirildiğinde, öğrenme başarıları ile sosyal-duygusal refah da dâhil olmak üzere, mevcut uzaktan öğrenme yaklaşımı ne muddetçe sürdürülebilir?
- Bakım verenler, çevrimiçi platformlar aracılığıyla, öğrenme sırasında çocukları çevrimiçi tacizden ve cinsiyete dayalı çevrim içi şiddetten korumak için gerekli araçlara sahip mi?
- Öğrenim sürecinde sonuçları öğrencilerin geleceğinde belirleyici olacak olan anahtar geçiş noktaları (okula hazır olmak; ilköğretimin tamamlanması ve ortaöğretime geçiş, ortaöğretimin tamamlanması yükseköğretime geçiş) pandemiden ve pandemiye verilen yanıtlardan ne şekilde etkilenmektedir?
- Öğretmenler ve okul otoriteleri farklı öğretim ve yönetim yaklaşımlarını uygulamak konusunda ne derecede hazır ve yetkin? Enfeksiyon önleme ve kontrol önlemlerini uygulamaya hazır ve bu konularda yetkinler mi?
- Çocukların okula gitmemesinden doğacak olan ev içi şiddet veya hem erkek hem kız çocuklarına cinsel istismarda bulunulması gibi, koruma ile ilişkili riskler mevcut mu?
- Okulların kapanması, okuldaki sağlık ve beslenme aktiviteleri gibi okul tarafından sağlanan yardım hizmetlerini tehlikeye atmakta mıdır?
- Çocukların okula devam etmemelerinin sosyal, ekonomik ve refaha ilişkin sonuçları nelerdir?

- Okulun, sosyal mesafelenme (öğrenci sayısına kıyasla sınıfın büyüklüğü) ve su, sağlıklanma, hijyen tesisleri ve uygulamaları gibi riskleri azaltacak olan güvenli okul işleyişini sağlama ve sürdürme kapasitesi nedir?
- Okulun nüfusu ile yaşlılar ve başka sağlık sorunları olanlar gibi yüksek riskli gruplar arasındaki maruziyet seviyesi nedir? Eğer bu seviye yüksekse, iyileştirme için yeterince çaba harcanabilir mi?
- Okul nüfusu okula nasıl gidip gelmektedir?
- Epidemiyolojik faktörler, kamu sağlığı ve sağlık hizmeti kapasitesi, nüfus yoğunluğu ve sosyal mesafeye bağlılık ve iyi hijyen pratikleri değerlendirildiğinde topluluk ile ilişkili risk faktörleri nelerdir?

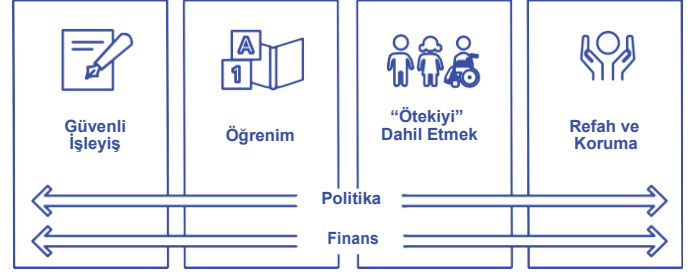

Bağlama özel riskleri ve faydaları analiz etmek, yeniden açılma, okullarda ve topluluklarda risk azaltma önlemlerine öncelik verilmesi ve uzaktan öğrenme için odaklanılacak olan alanlar gibi hususlarda okullara (veya okul bileşenlerine) öncelik verilmesini sağlar.

Okulları nasıl yeniden açmalıyız?

Belirli okullar yeniden açılmak üzere seçildiğinde, hazır olma durumlarını değerlendirmek ve planlamada kullanılacak bilgileri sağlamak için kilit önemdeki altı ölçüt kullanılmalıdır: politika, finansman, güvenli operasyonlar, öğrenme, en marjinalize olanlar ve refah / korunma. Politika hususları ve finansal gereksinimler diğer ölçütlerin her birini desteklemek için gerekli olan uygun ortamı yaratır.

Bağlamsallaştırma ve adaptasyon, özellikle birden fazla yoksunluğun olduğu bağlamlarda (yoğun nüfuslu alanlar, düşük su mevcudu, çatışma, vb.) yerel ihtiyaçlara ve koşullara cevap vermek için kritik önemde olacaktır. Analiz, pandemi öncesi koşullara karşı, hem az miktarda kaynağın bulunduğu bağlamlarda mevcut sınırlamaların farkında olarak hem de operasyonel koşulları ve öğrenme koşullarını iyileştirmek için

mevcut hedeflerin kabulü ile yapılmalıdır. Yanıt, öğrenme çıktılarını iyileştirmek, eğitime adil erişimi artırmak ve çocukların korunmasını, sağlığını ve güvenliğini güçlendirmek için bir katalizör görevi görmektedir

Yeniden açılmadan önce

Yeniden açılma sürecinde

Yeniden açıldıktan sonra

Uzaktan eğitim uygulamalarının güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere güvenli işleyişe odaklanarak, okullaşmayı geliştirmek için gerekli kritik politikalar, prosedürler ve finansman planları ile hazırlanın.

Ötekileştirilmiş ve okula gitmeyen çocukları eğitime yeniden entegre etmek için proaktif yaklaşımlar benimseyin. Riskleri azaltmak için su, hijyene yatırım yapın ve kayıp eğitim süresinin telafisi için takviye eğitime odaklanın.

Refah ve korumaya olan odağı artırarak sağlık belirteçlerini aktif olarak takip edin. Pedagojiyi güçlendirin, enfeksiyon iletimi ve önlenmesi üzerine bilgiler de dâhil olmak üzere, karma öğrenme ve öğretme için uzaktan eğitime adapte olun.

Okul açılışlarına karar verirken kullanılan parametreler hakkında açık bir ulusal rehberlik sağlayın. En düşük bulaşma oranlarına ve en düşük yerel riske sahip bölgelerden başlayarak; ilerlemeci bir tutum sergilenmesi gerekebilir.

Eğitim yetkilileri, eğitim toplulukları, ebeveynler ve çocuklarla yerel diyalogu ve katılımı teşvik eden iletişim ve koordinasyon mekanizmalarını güçlendirmelidir.

Topluluktaki enfeksiyon iletiminin yeniden canlanması durumunda ihtiyaç duyulabileceği üzere, okulların yeniden kapatılması ve yeniden açılması üzerine bir karar verme modeli geliştirin.

Okul açılışları aşamalandırılabilir - örneğin, başlangıçta haftanın birkaç günü ile sınırlı olabilir veya sadece belirli sınıflarda veya seviyelerde uygulanabilir. Ulusal politikalar, ulusal altı değerlendirme ve karar verme konusunda açık rehberlik sağlamalıdır.

Okulların yeniden açılmasını gözlemlerken basamaklandırılmış/kademeli açılışların aynı zamanda eşitlikçi olduğundan ve multitecerin ya da ötekileştirilmiş diğer nüfusların önceliğini azaltmadığından emin olun.

Kalabalık etkinliklerin yasaklanması, okulun başlamasını, kapanmasını ve beslenme zamanlarını basamaklandırmak, sınıfları geçici alanlara veya dış mekânlara taşımak ve sınıf mevcudunu azaltmak için vardiyalı bir sistem uygulamak da dâhil olmak üzere açık ve anlaşılması kolay sosyal mesafe protokolleri geliştirin.

Güvenli su, el yıkama istasyonları ve temizlik malzemelerine sahip olan okulların oranını artırın ve mümkün olan her yerde adet hijyeni yönetimi için uygun koşullara sahip, cinsiyete göre ayrılmış tuvaletler kurun veya bunları yaygınlaştırın.

Temizlik ve dezenfeksiyon faaliyetlerinin yoğunluğunu ve sıklığını artırmak ve atık yönetimi uygulamalarını iyileştirmek için gereken davranış değişikliğine vurgu yapın.

El yıkama, solunum adabı, koruyucu donanım kullanımı, tesisler için temizlik prosedürleri ve güvenli gıda hazırlama uygulamaları dâhil olmak üzere hijyen önlemleri hakkında ayrıntılı protokoller geliştirin.

İdari personele ve öğretmenlere sosyal mesafe ve okul hijyeni uygulamalarının yerine getirilmesi konusunda eğitim verin ve gerektiğinde okullardaki personeli artırın. Temizlik personeli dezenfeksiyon konusunda eğitilmeli ve kişisel koruma ekipmanlarıyla, mümkün olduğunca donatılmalıdır.

Hastalık kaynaklı devamsızlıklara uyum sağlamak, uzaktan ve karma öğretimi desteklemek için öğretmen sendikalarıyla birlikte personel ve katılım politikalarını gözden geçirin.

Öğrencilerin veya personelin rahatsızlanması durumunda okul liderlerine prosedürler oluşturma konusunda açık rehberlik sağlayın. Rehberlik, öğrencilerin ve personelin sağlığının izlenmesi, yerel sağlık yetkilileriyle düzenli temasın sürdürülmesi ve acil durum planlarının ve irtibat listelerinin güncellenmesini içermelidir.

Politikalar, bireyleri, yaş veya altta yatan tıbbi koşullar nedeniyle yüksek risk altında olan personel, öğretmen ve öğrenciler ile okula devam edemeyen öğretmenleri kapsamak ve okula devam edemeyen öğrencileri mümkün olan en üst düzeyde desteklemek amacıyla; uzaktan eğitime devam etmeyi planlayarak ve bireysel koşullara mümkün olduğunca uyum sağlayarak ve onları korumalıdır.

Ayrıca, okullar hasta öğrencileri ve personeli geçici olarak ve yaftalamadan ayıracak yerler bulunmasını sağlamalıdır. Tüm hasta öğrencilere ve personele evde kalmalarını tavsiye etmeyi söyleyen prosedürleri, personel, veliler ve öğrencilerle paylaşın.

Yeniden açılmadan önce

Yeniden açılma sürecinde

Yeniden açıldıktan sonra

Okul suyuna, hıfzıssıhaya ve hijyene yapılacak hızlı yatırımlar için gereken müdahale ve geri kazanım finansmanını belirleyin. Okulların detaylı bir şekilde temizleyip dezenfekte edilmesi ile beklenmedik durumların planlanması ve acil depolamalar için gereken malzeme ve hizmet bedellerine öncelik verin.

COVID-19'a verilen yanıtı acil durumlarda okul tesislerinin kullanımına (barınaklar, sağlık tesisleri, karantina yerleri vb. olarak) ilişkin politikaları gözden geçirmek için bir fırsat olarak kullanın.

Öğretmenlere ve okul liderlerine uzaktan öğrenme ve okullar kapalıyken öğrencilerini destekleme yolları hakkında destek ve eğitim sağlayın. Bu, mobil platformlarda meslektaş grupları oluşturmak veya ebeveynlerle iletişim kurmak için telefon kredisi sağlamak şeklinde yapılabilir.

Mültecilere ve kırılgan durumdaki çocuklara, azınlık dilinde eğitim de dâhil olmak üzere, uzaktan öğrenme desteğinin sağlandığından emin olun.

Uzaktan öğrenme için kullanılacak yöntemleri göz önünde bulunduran ve farklı halk sağlığı senaryolarına dayalı alternatif akademik takvimler geliştirin.

Özel eğitim sektörü üzerindeki etkileri değerlendirin ve kamu arzının genişletilmesi, özel arzın kamu tarafından finansmanı veya uygun diğer yanıtlar da dâhil olmak üzere, olası yanıtları göz önünde bulundurun.

Öğretmen yıpranmasını hafifletmek ve refahı arttırmak için, güvencesiz sözleşmelere sahip öğretmenleri de göz önünde bulundurarak, öğretmen maaşlarının sürekli ve zamanında ödenmesini sağlayın.

Tüm sınıflar ve okulun tüm personeli için, el yıkama ve solunuma ilişkin görgü kurallarına vurgu yaparak, hijyenik uygulamaları teşvik edin.

Evrensel eğitimin amaçlarıyla aynı noktada buluşmak için, okula şartlarını ve engelleri ortadan kaldırarak okula kabul politikalarını ve gerekliliklerini gözden geçirin.

Alternatif öğrenme yolları için eşdeğerlik standartları ve resmi tasdik tanımlayın veya mevcut olanlar varsa onları güncelleyin.

Öğretmenleri hem telafi eğitimi hem de öğrencilerin akıl sağlıkları ve psiko-sosyal ihtiyaçları ile ilgilenebilecek şekilde donatın. Eğitim çabaları, özellikle risk altındaki öğrenci oranının fazla olduğu okullarda, öğrencilerin temel okur-yazarlık/matematiksel beceri ihtiyaçları ile sosyal-duygusal ihtiyaçlarını karşılama hususlarında öğretmenlerin becerilerini bariz bir biçimde artırmalıdır.

Öğretmenler yaşa bağlı davranışsal ve bilişsel değişiklikleri teşhis edebilecek ve yaşa uygun destek sağlayabilecek şekilde eğitilmelidir.

İlkokul çağındaki çocukların okur-yazarlıklarına ve matematiksel becerilerine ve engelli çocuklar için erişilebilirlik konularına odaklanarak, öğrenme kaybını telafi etmek ve okulların kapanmasından sonra öğrenimdeki eşitsizliklerin şiddetlenmesini önlemek için, geniş çapta, iyileştirici programlar uygulayın.

Daha önce okula gitmemiş olan veya büyük yaşta çocukları kaynaştırmak için hızlandırılmış eğitim modelleri de paralel olarak uygulanabilir.

Ayrımcılığı ve damgalanmayı konu edinen, mental sağlık ve psiko-sosyal destek merkezlerinin imkânlarını artırın. Çocukları ve ailelerini pandeminin devam eden belirsizlikleri ile başa çıkmaları hususunda destekleyin.

Öğretmenler ve diğer personel için (yaş, kronik durum ve diğer risk faktörlerini hesaba katarak) bir risk değerlendirmesi yapın ve ardından okula dönmeleri için kademeli bir yaklaşım ele alın.

Zaruri hizmetlerin düzenli ve güvenli iletimini yeniden tesis edin. Bu, kritik beslenme, su, sanitasyon ve hijyen, okul yemeği gibi sağlık hizmetleri, aşı kampanyaları, koruma yönlendirmeleri (Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek, toplumsal cinsiyet temelli şiddet, istismar vb.) ve engelli çocuklara özel hizmetleri içermekle beraber bunlarla sınırlı değildir.

El dezenfektanı kullanımını teşvik edin ve ulusal yetkililer tarafından öneriliyorsa, bez maskelerin uygun şekilde kullanılmasının önemini vurgulayın. Hijyenle ilgili bilgiler, azınlık dilleri veya Braille alfabesi ile çocuk dostu dil de dâhil olmak üzere, geniş ölçekte mevcut ve erişilebilir olmalıdır.

Gelecekte okulların tekrar tekrar kapanıp açılmasına hazırlanmak (1), kapanışların yürürlükte olduğu yerlerde öğretimi ve öğrenmeyi güçlendirmek (2) ve okulların kısmi veya başka şekillerde uyarlanmış programlarla çalışabileceği harmanlanmış bir modelle öğretimin saatlerini tamamlamak (3) için uzaktan öğrenmeye yatırımları artırın.

Öğretmenlerin kapasite geliştirmesi ve eğitimi için gereken finansmanı artırın.

Kaynakların, kritik öneme sahip sınavların (ortaokuldan mezun olma veya üniversiteye giriş için kullanılanlar gibi) geçerli, güvenilir ve adil bir şekilde, fiziksel mesafeyi ve diğer sağlık gereksinimlerini de dikkate alarak yapılmasını sağlamaya odaklanmak için daha az önemli sınavlardan vazgeçmeyi değerlendirin.

Mümkün olan her yerde "evrensel sınıf geçme"yi değerlendirin ve telafi eğitimi çabalarına bilgi sağlamak amacıyla, okulların kapanmasını takiben, öğrencilerin öğrenme seviyelerini değerlendirin.

Kapasite geliştirme çabalarının daha hızlı ölçeklendirilmesine yardımcı olmak için çevrimiçi profesyonel gelişim, koçluk veya özel öğretmenlerin kullanımı gibi yenilikçi öğretmen destek yöntemlerini uygulayın. Bu eğitim ve beceri geliştirme yöntemleri, örgün hizmet öncesi eğitimlere ve hizmet içi öğretmen eğitimlerine de entegre edilebilir.

COVID-19 hakkında açık, özlü ve doğru bilgileri paylaşın, korku ve kaygı hakkındaki mesajları normalleştirin ve sadece öğrenciler ve aileleri için değil, öğretmenler ve diğer okul personeli için de öz-bakım stratejilerini teşvik edin.

Özellikle ağır vakalarda sevk sistemlerini gözden geçirin ve güçlendirin. Sağlıkçıların, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet / Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma ve Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı hizmetlerine yönlendirmede bulunmak gibi diğer bakım hizmetlerinden de haberdar olmalarını sağlayın.

Okulda hizmetlerin bulunmadığı durumlarda, genç dostu ve tamamen erişilebilir cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri de dâhil olmak üzere, yönlendirme sistemlerini güçlendirin.

	Yeniden açılmadan önce	Yeniden açılma sürecinde	Yeniden açıldıktan sonra
En Ötekileştirilmiş Olana Ulaşmak	Krizden en çok etkilenen okullara doğrudan eğitim finansmanı sağlayın – örneğin; en ötekileştirilmiş olanlara öncelik tanıyan formül tabanlı bir finansman kullanın. Kullanılabilecek yöntemler açısından, öğrencilere okul yardımları ve (koşullu veya koşulsuz) nakit transferi sağlamayı değerlendirin.	Mümkün olan durumlarda okul ücretlerinden ve diğer ücretlerden feragat edin ve okula yeniden başlama seviyelerini en üst düzeye çıkarmak için, okula girişin önündeki diğer engelleri de kaldırın.	Özellikle dezavantajlı öğrenciler için telafi ihtiyaçlarını destekleme finansmanına öncelik verin. Olası bir yaklaşım, kişi başına düşen finansman hususunda performansa dayalı unsurların askıya alınması veya geçici olarak revize edilmesidir ki bu, sürekli finansman sağlayabilir ve başarı veya uyum eksikliği nedeniyle oluşacak aksaklıkları önleyebilir.
	Okulların açılma politikalarını ve uygulamalarını daha önce okuldan ayrılmış olan çocuklar, yerinden edilmiş/göçmen çocuklar ve azınlıklar gibi ötekileştirilmiş grupların okula erişimini artıracak şekilde adapte edin. İlgili dillerde, erişilebilir formatlarda ulaşılabilir hale getirerek ve ilgili topluluğa uygun şekilde yapılandırarak iletişim araçlarını ve sosyal yardımları çeşitlendirin. Kızlar ve diğer ötekileştirilmiş gruplar okula devam etmiyorken, toplumun katılımını artırıp yönlendirmeleri iyileştirerek onların korunmalarına ilişkin riskleri azaltmak için özel önlemler alın.	Kızların okula dönüşlerini desteklemek için, toplumsal katılımı artırmak suretiyle özel önlemler alın.	Öğrenme materyallerinin / platformlarının, bilgilerinin, hizmetlerinin ve tesislerinin engelli kişiler tarafından erişilebilir olmasını sağlayın. Halk sağlığı bilgileri ve iletişimi, işitsel veya görme bozukluğu olanları da kapsayacak şekilde, erişilebilir biçimlerde olmalıdır. Su, hijyen ve sanitasyon hizmetlerinin erişilebilir olmasını sağlamak için değişiklikler yapılmalıdır. Okulların yeniden kapatılması durumunda yardımcı hizmetlerin sürekliliğini planlayın.

İlgili Rehberler

Several supplementary resources and tools are available or in development to underpin this framework. This list will be updated regularly.

WFP, FAO, UNICEF, Mitigating the effects of the COVID-19 pandemic on food and nutrition of schoolchildren <https://www.wfp.org/publications/mitigating-effects-covid-19-pandemic-food-and-nutrition-schoolchildren>

UNESCO, COVID 19 Education Response – Education Issue Note N° 7.1 – April 2020 <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

UN Special Rapporteur on the right to adequate housing, COVID-19 Guidance Note Protecting Residents of Informal Settlements https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/04/guidance_note_-_informal_settlements_29march_2020_final3.pdf

World Bank resources on education during COVID-19 landing page: <https://www.worldbank.org/en/data/interactive/2020/03/24/world-bank-education-and-covid-19>

Referanslar

IASC, Guidance on COVID-19 Prevention and Control in Schools <https://www.unicef.org/reports/key-messages-and-actions-coronavirus-disease-covid-19-prevention-and-control-schools>

United Nations, Policy Brief: The Impact of COVID-19 on children 15 APRIL 2020 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_children_16_april_2020.pdf

World Bank, We should avoid flattening the curve in education – Possible scenarios for learning loss during the school lockdowns, https://blogs.worldbank.org/education/we-should-avoid-flattening-curve-education-possible-scenarios-learning-loss-during-school?CID=WBW_AL_BlogNotification_EN_EXT

World Bank, The COVID-10 Pandemic: Shocks to Education and Responses, Draft Paper

World Health Organization, Considerations in adjusting public health and social measures in the context of COVID-19 Interim guidance 16 April 2020 https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331773/WHO-2019-nCoV-Adjusting_PH_measures-2020.1-eng.pdf

World Health Organization, Non-pharmaceutical public health measures for mitigating the risk and impact of epidemic and pandemic influenza (2019) https://www.who.int/influenza/publications/public_health_measures/publication/en/

World Health Organization, Reducing transmission of pandemic (H1N1) 2009 in school settings https://www.who.int/csr/resources/publications/reducing_transmission_h1n1_2009.pdf